

Beszéljük meg inkább! - avagy hogyan 'népszavazok' július 29-én?

Bő egy évvel ezelőtt bombaként robbant a hír, hogy a helyi építési szabályzat folyamatban lévő módosításának eredményeképpen viszonylag intenzíven beépíthetővé válik az Egri vár völgyének egy része. Mindez események láncolatát indította el, amely egészen a mostani népszavazásig vezetett, és amelynek kérdése így hangzik:

„Támogatja-e Ön az előző állapot visszaállítását a „Várvölgy” vonatkozásában a korábban hatályos HÉSZ szabályozásnak megfelelően, amennyiben a tulajdonosok a jelenleg Hatályos HÉSZ alapján benyújtott kártérítési igényüktől elállnak, melynek bírósági megítélése a község gazdálkodását ellehetetlenítené, és a lakosság terheit növelné.”

A szavazás során eldöntendő kérdést sajnos én sem tudom egyértelművé tenni, de megkísérlem összefoglalni mindazt, amit a szavazással kapcsolatban tudni és megfontolni érdemes.

Az előzmények

A bevezetőben említett hír hatására azonnal elindult egy mozgalom a Várvölgy beépítésének megakadályozására, létrejött a 2097.hu weboldal és a 2097 facebook csoport, és sok száz támogató írta alá azt a [követelést](#), amelyben a korábbi HÉSZ változatlanul hagyását és valódi társadalmi egyeztetést követeltünk az önkormányzattól. Ez a követelés [most is elolvasható](#) a 2097.hu honlapon.

Érzékelve a társadalmi nyomást az önkormányzat látszólag meghajolt a követelés előtt, és előbb moratórium jelleggel építési tilalmat rendelt el az új óvodától nyugatra eső területekre, majd további folyamatos társadalmi nyomás alatt végül 0%-os beépítést engedélyezett ezeken a területeken.

A moratórium érintette azokat a földeket is, amelyek az azóta közösségi összefogással létesült fasor mentén terülnek el az út két oldalán. Csakhogy ezeknek a területeknek az építési jogait az önkormányzat eleve el kívánta vonni. Hogy jogosan vagy sem, abba most ne menjünk bele, minthogy abba sem, hogy miként keletkeztek ezeken a területen építési jogok, mert gyorsan belevesznénk a helyi építési szabályozás változásainak évtizedes káoszába. Tény, hogy kapóra jött a civil követelés, így annak fedezékében a helyi vezetés végre tudta hajtani eredeti tervét úgy, hogy a “balhét” a civilek vitték el, noha eredetileg egyetlen civil sem kérte a korábbi jogok eltörlését, sőt pont ellenkezőleg, a korábbi HÉSZ változatlanul hagyása volt a követelés.

Adott volt tehát a faluban sok száz ember, aki hallatta hangját, és eredményesen kiállt az általa fontosnak tartott értékek mellett. Másik oldal nem volt, senki nem követelte, hogy hadd épüljön be a Várvölgy. Nem csoda, hiszen itt mindössze néhány tulajdonos érintett, akik nem képviselnek tömeget, nem ér messzire a szavuk, nincsen tömegbázisuk, ráadásul egyikük kellően nehéz természetű ahhoz, hogy érdekszövetségbe se tudjanak tömörülni.

Hogyan folytatódott a történet?

Az érintett tulajdonosok jelezték, hogy őket kár érte, és megjelöltek egy összeget, amely szerintük méltányos lenne kártérítés gyanánt. Ezt kiszámolni és beadni nem egy megterhelő feladat, meg kell bízni egy ügyvédet, aki egy számára kedvező logika mentén elvégez egy hozzávetőleges kalkulációt, annak eredményét leírja, benyújtja. Mindez gyors és olcsó. Sokkal gyorsabb, olcsóbb és főként kevésbé stresszes, mint egy esetleg évekig tartó pereskedés. A papír meg bármit elbír.

Önkormányzatunk döntése a kártérítési igények megszűltetése nyomán kialakult helyzet kezelésére ismét nem egy érdemi társadalmi egyeztetés kezdeményezése volt, amit például egy ilyen kérdést feltéve el lehetett volna kezdeni:

Szeretné-e Ön, hogy az “Egri vár” völgye beépítetlen maradjon?

Igen – nem

Egyszerű kérdés, könnyen eldönthető választási lehetőségekkel, amelynek eredménye világosan kijelöli a célt az önkormányzat számára. És persze ezt a kérdést nem lett volna szükséges egy költséges népszavazás keretében feltenni, hanem akár az önkormányzat földszinti irodájában is meg lehetett volna oldani a vélemények összegyűjtését, ahol a személyazonosság igazolása után lehetett volna szavazni, néhány hét időintervallumban.

De a valódi társadalmi egyeztetés része lenne a tulajdonosok megszólaltatása is (hátha van olyan hasznosítás tervük, ajánlatuk, amely megnyeri az emberek tetszését), a kompromisszum keresése (pl. területcserék lehetőségének megvizsgálása), vagy a tényleges és reális értékcsökkenés felmérése saját szakértővel.

Sajnos azonban a jelenlegi vezetéssel idáig nem tudunk eljutni. Szinte lehetetlennek tűnik, hogy egyszerűen, világosan, a helyi lakóközösség – és szükség esetén szakemberek – bevonásával megvizsgáljunk és értelmesen megbeszéljünk egy problémát. És ebben az önkormányzat felelőssége kimagasló, hiszen egyedül az önkormányzat rendelkezik azzal a felhatalmazással, hogy döntéseivel ebbe az irányba terelje közös ügyeink, problémáink kezelését.

A fenti megoldás helyett, amelyben mindenki megszólítva érezhette volna magát, aki erre fogékony vagy érintett, lesz egy félresikerült népszavazásunk.

- Olyan időpontban, amelyben aki csak teheti, nyaralni megy.
- Olyan kérdéssel, amit talán még az sem ért, aki megfogalmazta.
- Olyan fenyegető veszélyre hivatkozva, amely még a kártérítési igényt benyújtó tulajdonosok szerint is túlzó.

Akkor mire jó ez az egész?

A népszavazás várhatóan érvénytelen lesz, azaz nem fogja elérni az érvényességi küszöböt (50 %-os részvételi arány), így vélhetőleg nem döntünk semmiről. Nem hiszem, hogy lenne ember a faluban, aki másra számít.

Egyvalamire azonban így is alkalmas lesz: közvéleménykutatásnak. Legalábbis lehet emellett majd érvelni. Mert pár százan bizonyára elmennek majd “IGEN”-nel szavazni, hogy megmentsék a falut az új HÉSZ „önkormányzat működését ellehetetlenítő” következményeitől. És ha a néhány száz szavazat között többségbe kerülnek az igenek, az bizony eredményezheti azt, hogy az önkormányzat “társadalmi nyomás hatására” visszacsinálja mindent.

Bárhogy is alakul az eredmény, a nevető harmadik mindenképpen az egész helyzetet előidéző képviselőtestületi többség lesz, élén a jelenlegi polgármesterünkkel. Hiszen a nép (egy része) akarja az építési tilalmat, és a nép (egy része) akarja azt megszüntetni. Lássuk, melyik oldal az erősebb, én mosom kezeimet! Egymásra tessenek haragudni, én nem tehetek semmiről!

És ez a népszavazás valódi veszélye: a beépítést ellenzők szembekerülhetnek a kártérítést ellenzőkkel. Törésvonal keletkezhet, amelynek egyszerre csak az egyik oldalán lehet helyet foglalni... De ezt a gondolatmenetet nem folytatom, mert bízom józanságunkban és bölcsességünkben.

Nem állítom, hogy a népszavazás ilyenén kiírása szándékos manipuláció lenne. Inkább csak egy olyan elavult szemlélet tükröződése a gyakorlatban, amelyen jó volna helyi szinten túllépni. Ehhez valódi társadalmi egyeztetés kell, az érintett felek meghallgatásával, kompromisszumkereséssel. A kiáltványok, petíciók, mozgósítások olyan kényszer szülte cselekedetek, amelyeket a civil szféra érdemi meghallgatására és bevonására alkalmatlan önkormányzat átgondolatlan döntései, cselekedetei váltanak ki, mellékvágányra terelve azokat az építő energiákat, amelyek pedig markánsan jelen vannak a faluban, erre az utóbbi időben számos példát láttunk.

Végül a fő kérdés: hogyan szavazhatunk ebben a helyzetben?

Szögezzük le: rossz kérdésre nincsen jó válasz.

R rossz válasz az "IGEN", hiszen nem is tudhatjuk, mire mondunk igent, valójában nem is értjük a kérdést. És az "IGEN"-ek túlsúlyba kerülésével feláldozzuk azt a természeti-tájképi értéket (közkinccset), amiért sok ember hónapokon át időt és energiát nem kímélve küzdött, és ami településünk egyik ékköve.

R rossz válasz a „NEM” is, hiszen melyikünk akarna rosszat a saját falujának, saját közösségének? Márpedig nem tudhatjuk, hogy a „NEM” válaszok túlsúlyának mik lesznek a konkrét következményei, erről nem szól [az önkormányzat honlapján elérhető tájékoztató](#).

Ennek ellenére a tudottan megalapozatlan "NEM" válasznak nagyon is van létjogosultsága: a megalapozatlan "IGEN" válaszok ellensúlyozása.

Mit fogok én tenni ebben a helyzetben?

Elmegyek, és felelősségem tudatában az "érvénytelen" kérdésre érvénytelenül szavazok.

És a szavazólapra azt fogom ráírni:

BESZÉLJÜK MEG INKÁBB!

Mert tudom, hogy egymás kényszerítésével, fenyegetésével, zsarolásával soha nem fogunk egyről a kettőre jutni. Ha nem tudjuk értelmesen megbeszélni a problémáinkat, meg sem próbáljuk kellő alázattal és tisztelettel összeegyeztetni a különféle közösségi és egyéni érdekeinket, örök viszály lesz a jutalmunk. A társadalmi egyeztetés ugyanis nem csak arról szól, hogy egy sokakat érintő ügyben optimális döntést hozzunk. Legalább annyira szól arról is, hogy megismerjük egymást, egymás gondolatait, értékeit, korlátait, megtanuljunk dolgokat átgondolni, meggyőzően érvelni és meggyőző érveket meghallgatni, alakuljon a szemléletünk. Hogy közösségi ügyeinket végre élő közösségként kezelhessük, olyan miliőt létrehozva, amelyhez ugyan nem kötelező csatlakozni, de mindenképpen érdemes.

Dömötörfy Zsolt